

Trygghets- och säkerhetsarbetet inom skolan

Heby kommun

Maj 2025

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Heby kommun genomfört en granskning. Granskningens syfte har varit att bedöma om utbildningsnämnden både preventivt och operativt säkerställer ett ändamålsenligt trygghets- och säkerhetsarbete i grundskolan och om den interna kontrollen inom området är tillräcklig.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att utbildningsnämnden i inte helt både preventivt och operativt har säkerställt ett ändamålsenligt trygghets- och säkerhetsarbete i grundskolan. Vidare bedömer vi att den interna kontrollen inom området inte har varit helt tillräcklig.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning	
Genomförs riskbedömningar med fokus på hot och våld i förebyggande syfte?	Delvis	
Finns en handlingsplan och rutiner som omfattar hot och våld som är känd av personal och elever?	Delvis	
Genomförs utbildningar och övningar i hur verksamheten ska agera i en skarp hot- eller våldssituation?	Ja	
Finns förberedda organisationer och rutiner för att ge krisstöd inom förvaltningen och på enheterna?	Ja	
Följer nämnden upp arbetet med att förebygga och hantera hot och våld i utbildningsmiljöer?	Delvis	

Rekommendationer

Utifrån granskningens iakttagelser lämnas följande rekommendationer till utbildningsnämnden:

- Det är positivt att det finns övergripande styrdokument och mallar för arbetsmiljöarbetet i form av bland annat riskbedömningar och olika planer. Det är relevant att nämnden säkerställer att dessa styrdokument och mallar används fullt

ut i verksamheten samt förankras hos personalen och till viss del även hos eleverna.

- Uppföljningen inom arbetsmiljöarbetet kan i större utsträckning lyfta fram verksamheternas förebyggande arbete vad gäller hot och våld.

Innehållsförteckning

Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	4
Avgränsning	5
Metod	5
Granskningsresultat	6
Riskbedömning av hot och våld i förebyggande syfte	6
Handlingsplan och rutiner för hot och våld	8
Utbildning och övningar avseende hot- och våldssituation	9
Organisation för krisstöd	10
Uppföljning i nämnd	11
Samlad bedömning	14
Rekommendationer	14
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	15
Bilagor	16

Inledning

Bakgrund

Det har förekommit ett antal fall av allvarliga våldsincedenter i grund- och gymnasieskolor, varav några har lett till dödsfall. De flesta av dessa incidenter har utförts av enskilda individer. Under perioden 2010–2025 inträffade nio fall av dödligt våld i svenska skolor, med totalt tjugo dödsoffer. Förövarna är nästan uteslutande äldre pojkar på gymnasiet. Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har noterat att det har skett ett ökat antal polisanmälda fall av förberedelser för skolattacker. Dessa förövare är framför allt unga pojkar med intresse för vapen och våld, som känner sig orättvist behandlade och uttrycker sina planer på internet.

Enligt artikel 19 i barnkonventionen ska barn skyddas från alla former av fysiskt och psykiskt våld. Dessutom har alla barn och elever rätt till en trygg och lugn utbildningsmiljö enligt Skollagen (5 kap. § 3). Detta innebär att huvudmannen har ansvar för säkerheten för barn, elever och personal inom verksamheterna.

Huvudmannen måste arbeta både förebyggande och vara beredd att hantera potentiella situationer. Detta ansvar omfattar både elever och personal inom ramen för arbetsmiljöansvaret. För att säkerhetsarbetet ska vara effektivt behöver det integreras i den dagliga verksamheten inom grundskolor och gymnasieskolor och vara känt av all personal.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om utbildningsnämnden både preventivt och operativt säkerställer ändamålsenligt trygghetsskapande säkerhetsarbete i grundskolan. Granskingen omfattar även att bedöma om den interna kontrollen inom området är tillräcklig.

Revisionsfrågor för att besvara granskningens syfte:

1. Genomförs riskbedömningar med fokus på hot och våld i förebyggande syfte?
2. Finns en handlingsplan och rutiner som omfattar hot och våld som är känd av personal och elever?
3. Genomförs utbildningar och övningar i hur verksamheten ska agera i en skarp hot- eller våldssituation?
4. Finns förberedda organisationer och rutiner för att ge krisstöd inom förvaltningen och på enheterna?
5. Följer nämnden upp arbetet med att förebygga och hantera hot och våld i utbildningsmiljöer?

Revisionsfråga 1-4 avser att bedöma ändamålsenlighet.

Revisionsfråga 5 avser att bedöma intern kontroll

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Kommunallagen 6 kap 6 §,
- Skollagen 5 kap. 3-4 §§,
- Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap 2 kap. 8 §
- Arbetsmiljölagen 1 kap. 3 § samt 3 kap. 2 §, 2a §. 3§
- *Föreskrifter/allmänna råd:*
 - AFS 1993:2 Våld och hot i arbetsmiljön
 - AFS 1999:7 Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter om första hjälpen och krisstöd
 - AFS 2001:1 Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete
 - Arbetarskyddsstyrelsens allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna om åtgärder mot våld och hot i arbetsmiljön

Avgränsning

Revisionsobjekt är utbildningsnämnden och granskningen avgränsas till den kommunala grundskolan. Eftersom granskningen genomförs under våren 2025 ingår underlag från år 2024 i revisionsfråga 5.

I den föreslagna granskningen ligger fokus på om utbildningsnämnden säkerställer att verksamheten ges tillräckliga förutsättningar för att kunna arbeta på ett ändamålsenligt sätt med både preventivt och operativt säkerhetsarbete i grundskolan.

Granskningen avser år 2025

Metod

Granskning av dokument relevanta för granskningsområdet samt protokoll.

Intervjuer har genomförts med följande funktioner:

- Tf. Förvaltningschef/Verksamhetschef barn- och utbildningsförvaltningen
- Utredare barn- och utbildningsförvaltningen
- Urval av rektorer
- Urval av lärare

Totalt har 19 personer intervjuats för granskningen.

Rapporten har kvalitetssäkrats i enlighet med PwCs interna rutiner och checklistor för kvalitetssäkring

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Riskbedömning av hot och våld i förebyggande syfte

Revisionsfråga 1: Genomförs riskbedömningar med fokus på hot och våld i förebyggande syfte?

lakttagelser

Rutiner för att undersöka och riskbedöma hot och våld i skolan

Granskningen visar att det finns flera styrdokument för arbetsmiljöarbetet, som också rör riskbedömning avseende hot och våld i förebyggande syfte. Flera dokument har tagits fram på kommuncentral nivå av personalenheten och ska tillämpas av samtliga förvaltningar inom kommunen. Det avser bland annat Riktlinjer för arbetsmiljöansvar och arbetsmiljöuppgifter (infördes i författningssamlingen 2024-06-03) Riktlinjen fastställer ansvarsnivån för arbetsmiljöuppgifter, där det vid varje enhet ska finnas skyddsombud som företrädar medarbetare med att bevaka att arbetsgivaren uppfyller kraven på systematiskt arbetsmiljöarbete. Det avser att delta vid skyddsrund (riskbedömning), upprättandet av handlingsplaner samt vid uppföljning och planering av åtgärder. Personalenheten har också tagit fram rutin för skyddsrund. Rutinen fastställer att skyddsronder ska genomföras en gång per år och inkludera frågor om hot och våld. Skyddsronder ska enligt rutinen dokumenteras.

Personalenheten har därtill tagit fram Anvisning för riskbedömning av fysiska, organisatoriska och sociala förhållanden i arbetsmiljön (beslutad av central förvaltning, 2025-04-01) samt Rutin för skyddsrund (fastställd av personalenheten på central förvaltning, 2019-04-11). Till anvisningen finns en checklista som ska fyllas i av skyddsombudet vid genomförande av skyddsrund, som inriktas på risker kopplat till hot och våld samt en mall som skyddsombuden kan fylla i. Till checklistans frågor finns en tillhörande riskbedömning¹. Checklisten gäller från och med 2024-01-01. Frågeställningarna framgår av bilaga. Utöver rutinen för skyddsrund har personalenheten tagit fram en rutin för riskbedömning inför ändringar i verksamheten. Av dokumentet framgår att risk för "hot och våld påverkas vid förändring" ska beaktas inför genomförandet.

Utbildningsförvaltningen arbetar enligt ett årshjul för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Årshjulet fastställer att fysisk skyddsrund inkluderar hot och våld, och genomförs årligen under januari till februari. Detta överensstämmer med de kommunövergripande riktlinjerna/rutinerna.

Utbildningsförvaltningen har även en fastställt en rutin för hot och våld mot anställda (februari 2015, reviderar juni 2023). Enligt rutinen ska en årlig inventering genomföras avseende utrymmen/platser och situationer som kan föranleda hot och våld, exempelvis missnöjda vårdnadshavare, äldre elever som kommer tillbaka till gamla skolan, okända besökare, hot framfört i brev samt handgripligheter mellan bland annat elever. En sammanställning av riksinventeringen ska göras och en handlingsplan ska upprättas. Huruvida riksinventeringen ska dokumenteras framgår inte.

¹ Riskbedömning sker utifrån en tregradig baserat på allvarlighetsgrad, låg, medel och hög.

Dokumenterade riskbedömningar

Vi kan inom ramen för granskningen inte se att det genomförts någon dokumenterad riksinventering utifrån utbildningsförvaltningens fastställda rutin för hot och våld mot anställda.

Vi har för granskningen efterfrågat dokumenterade riskbedömning vid fem grundskoleenheter. Granskning visar att fyra (4) av fem (5) grundskoleenheter har dokumenterat skyddsround avseende hot och våld utifrån den kommunövergripande checklisten. Av riskbedömningarna framgår det enbart för en av skolenheterna en bedömning av allvarlighetsgrad kopplat till respektive frågeställning. Övriga enheter har tagit ställning (ja/nej) till frågeställningarna alternativt bekräftat att de tagit ställning till checklisten. Den skolenhet där vi inte kunnat bekräfta att en dokumenterad riskbedömning genomförts uppger vid intervju att de har följt checklisten.

Sammantaget beskriver representanter från skolenheterna att det är rektor tillsammans med skyddsombud som genomför riskbedömningar vid enheterna. Dessa når i regel inte förvaltningsledningen. Intervjuade lärare beskriver att det finns en riskmedvetenhet om risker kopplat till hot och våld. Diskussioner uppges ske på arbetslagsmöten och arbetsplatsträffar. Skolenheterna uppges även tillsammans med eleverna genomföra trygghetsvandringar för att kartlägga otrygga platser i skolorna.

De uppges även att en enhet har genomfört en riskbedömning i samband med en verksamhetsförändring. Riskbedömningen omfattade då låsning av skolans byggnader vilket medförde att skolan kommer att låsas. En annan enhet uppger att de har genomfört den åtgärden, men inte dokumenterat en riskbedömning inför åtgärden. Andra enheter uppger att låsta lokaler innebär utmaningar om eleverna exempelvis behöva uppsöka toalett under rasttid.

Vad gäller den kommunövergripande checklisten med frågor uppger intervjuade rektorer att dessa skulle kunna specificeras till att mer inriktas på skolans verksamhet och utbildningsmiljöer. Frågorna upplevs mer allmänt hållna då de gäller för samtliga förvaltningar inom kommunen. Exempelvis tar inte checklisten hänsyn till risker kopplat till den digitala miljön. Inom högstadiet uppger intervjuade att risker kopplat till hot och våld i den digitala miljön vara uppmärksammas inom de enheter vi träffat.

Vid intervju med förvaltningsledningen lyfts att det finns utvecklingsbehov gällande hur riskbedömningar dokumenteras.

De risker som uppmärksammas inom enheterna som lyfts vid intervjuerna är att det finns flera in- och utgångar till skolenheterna, vilket gör det svårt att ha koll på om obehöriga tar sig in i lokalerna. Vidare anser de intervjuade att personal och elever snabbt kan identifiera om någon obehörig befinner sig i byggnaderna. Inom högstadiet lyfts att samtalsklimatet blivit hårdare, där negativt språk och förhållningssätt, hot och våld samt kränkningar gentemot varandra är områden som enheterna försöker motverka.

Bedömning

Genomförs riskbedömningar med fokus på hot och våld i förebyggande syfte?

Delvis

Bedömningen baseras på att en del grundskoleenheter har dokumenterat riskbedömningar enligt fastställda riktlinjer/rutiner, men inte samtliga som ingått i urvalet för granskningen.

Vi ser positivt på att det inom förvaltningen finns styrande dokument för hur riskbedömningar avseende hot och våld i förebyggande syfte ska. Vi konstaterar att strukturen inte efterlevs fullt ut i organisationen.

Handlingsplan och rutiner för hot och våld

Revisionsfråga 2: Finns en handlingsplan och rutiner som omfattar hot och våld som är känd av personal och elever?

lakttagelser

På kommunövergripande nivå har kommunstyrelsen fastställt riktlinjer för hot och våld mot anställda (november 2021). Riktlinjen är översiktligt formulerad och anger inte några konkreta förhållningssätt vid hot och våld.

Som tidigare beskrivits har utbildningsförvaltningen fastställt en rutin mot hot och våld mot anställda. Rutinen omfattar hur medarbetare ska agera om hot- eller våldssituation uppstår samt förhållningssätt för situationer där risk för hot eller våld tros kan uppkomma. Rutinen omfattar även mer specifik information kring ansvarsfördelning gällande informationsspridning vid misstanke eller kännedom om hotfull situation, vilket i huvudsak åligger rektor. I rutinen anger vidare att personal ansvarar för att nyanställda ska ta del av de planer som finns i förebyggande syfte. Utbildningsförvaltningen har även fastställt en rutin vid besök på skolor i Heby kommun (januari 2016). I rutinen framgår att endast personer med synnerliga skäl har rätt att besöka skolan, vilka ska anmälas i förväg. Enligt rutinen har lärare rätt att omhänderta knivar och andra vapen av elever. Vid akut eller hotfull situation ska polis tillkallas.

Förvaltningen har även upprättat Rutin för besök på skolor i Heby kommun (2022-10-04). I rutinen framgår att obehöriga ska kontaktas för att visa legitimation och hänvisas till rektor eller skolassistent. Vid problem ska polisen kontaktas.

Granskningen visar att tre (4) av fem (5) grundskoleenheter som ingår i granskningen har upprättat egna handlingsplaner mot hot och våld. Vi har i granskningen tagit del av planerna eller liknande dokument för:

- Heby skola 7-9 (2024/2025)
- Morgongåva skola F-6 (2025/2026)
- Östervåla skola F-6 (reviderad 24-01-31)
- Östervåla skola 7-9 (reviderad 24-01-31)

Tre av de tillhandahållna planerna är utformade på ett likvärdigt sätt och beskriver ett förebyggande förhållningssätt, rutiner vid akuta situationer samt efterarbete och uppföljning. Vid intervjuerna anges att samtliga skolenheter som ingår i granskningen har en handlingsplan för att hantera hot och våld. Samtliga intervjuare på verksamhetsnivå

anger att styrdokumentet finns tillgängliga via enhets teamskanal och är känd av personal.

Enligt de intervjuade är handlingsplanerna kända av personalen. Det anges vidare att det finns rutiner för att informera både nyanställda och elever om dessa handlingsplaner. Vid intervju med förvaltningsledningen anges att checklistan generellt är kommunövergripande. Det anges inte specifika delar som har med utbildningsmiljöer att göra och förvaltningsledningen anser att den kan behöva specificeras ytterligare. Det framgår också att vikarier inte alltid känner till dessa dokument, vilket indikerar att rutinerna kan behöva ses över för att säkerställa att all personal är informerad.

Lärarna i både hög- och lågstadiet på Östervåla skola känner till handlingsplanen för hot och våld. Dokumenten finns tillgängliga i arbetslagsrummet eller på intranätet för personalen. Eleverna informeras om rutinerna via elevråd och genomgång av ordnings- och trivselregler.

På Morgongåva skola finns handlingsplaner och rutiner som är kända av personalen. Dessa dokument finns i pappersform och på intranätet, och nyanställda får information om dem vid anställning. Eleverna informeras om rutinerna genom klassråd och andra genomgångar.

Det finns handlingsplaner för både låg- och högstadiet på Heby skola, men det verkar finnas viss osäkerhet bland personalen om tillgången till dessa dokument, särskilt för vikarier. Eleverna får information om rutinerna, men det är oklart hur väl de känner till dem. I granskningen har vi tagit del av planen för Heby 7-9.

Bedömning

Finns en handlingsplan och rutiner som omfattar hot och våld som är känd av personal och elever?

Delvis

Vi kan konstatera att flera skolor har handlingsplaner och rutiner som omfattar hot och våld. I granskningen framgår vidare att det finns del av skolor som inte har en samlad handlingsplan och rutin. Vi kan vidare konstatera att planer och rutiner inte fullt ut är kända och förankrade hos personal och elever.

Utbildning och övningar avseende hot- och våldssituation

Revisionsfråga 3: Genomförs utbildningar och övningar i hur verksamheten ska agera i en skarp hot- eller våldssituation?

Iakttagelser

Enligt uppgifter från förvaltningen har samtliga enheter genomfört inrymningsövningar under år 2024. Övningarna genomfördes både på hösten tillsammans med eleverna. I samband med övningarna skapades en gemensam utvärderingsmall som möjliggjorde enhetliga utvärderingar med samma frågeställningar för alla enheter. Utvärderingen omfattar aspekter som rutiner och bedömning av lokalernas förutsättningar. En del enheter uppges även ha genomfört övning under våren 2025.

I intervjuer med lärare och rektorer framgår att alla skolenheter genomfört utbildningar och övningar för att hantera hot- eller våldssituationer. Utbildningarna inkluderar inrymningsövningar, utrymningsövningar samt brand- och larmövningar. En av skolenheterna använder dessutom kodord vid eventuell inrymning.

På Östervåla Skola (Åk 1–9) har det genomförts utbildningar och övningar, inklusive teoretiska säkerhetsgenomgångar och självförsvarsövningar för lärare. Skolan genomför kontinuerliga övningar, både med och utan externt stöd, med fokus på pågående dödligt våld, samt inrymning, brand och larm.

Morgongåva Skola (Åk 1–6) genomför säkerhetsövningar varje höst och vår, inklusive inrymning, utrymning, brand och larmövningar. Konceptet med säkerhetsövningar har pågått i två år.

Heby Skola (Åk 1–9) har nyligen genomfört inrymningsövningar för både låg- och högstadiet, tillsammans med kontinuerliga brandövningar. Det framgår under intervjun att det finns en önskan om mer utbildning inom dessa områden för åk F-6.

Bedömning

Genomförs utbildningar och övningar i hur verksamheten ska agera i en skarp hot- eller våldssituation?

Ja

Vi kan konstatera att det genomförs utbildningar och övningar på skolorna.

Organisation för krisstöd

Revisionsfråga 4: Finns förberedda organisationer och rutiner för att ge krisstöd inom förvaltningen och på enheterna?

lakttagelser

I författningssamlingen finns Plan för extraordinära händelser i Heby kommun (beslutad av fullmäktige 2015-02-15). Syftet med planen är att ge vägledning i hur Heby kommun ska ledas under så kallad extraordinära händelser. I planen beskrivs kommunens övergripande krisledningsorganisation och vilka rutiner som ska följas.

Det finns även en övergripande Rutin första hjälpen och krisstöd som berör samtliga förvaltningar (fastställd av central förvaltning 2009-11-04). I rutinen beskrivs bland annat på vilket sätt riskbedömningar och planering av första hjälpen ska ske samt hur krisstöd ska organiseras. Vidare anges rutiner för information och utbildning.

På förvaltnings- respektive enhetsnivå finns upprättade krisledningsplaner. Det finns en övergripande mall för dessa planer som är ett stöd för förskolor och skolor. Krisledningsplanerna ska enligt mallen omfatta information vid händelse av exempelvis hot mot enheten samt pågående dödligt våld (PDV). Enligt uppgift från intervjuer finns krisledningsplanerna tillgängliga i personalrum.

Enligt mallen ska det på varje enhet finnas en krisledningsgrupp som rektor upprättar. Det anges att enheterna ska handla i enlighet med krisledningsplanen om de råkar ut för en kris. När planerna är upprättade enheterna ska de ange hur de ska organisera sig och agerar för att lösa situationen samt psykologiskt och socialt omhändertar drabbade och berörda på arbetsplatsen. Krisledningsplan ska klargöra för vem som är ansvarig för vad, hur informationsflödet ska hanteras inom enheten och lämpliga åtgärder för att stödja de berörda.

I intervjun framgår att samtliga skolenheter har krisledningsplaner och dokument för krisstöd i enlighet med förvaltningens mall. Utifrån intervjuerna framgår att en skolenhet har en krisledningsplan som inte är uppdaterad. Förvaltningsledningen har en egen krisledningsplan. Vid en kris är förvaltningsstabens syfte att vara en samordnande funktion.

I intervjuerna anges att planer och krisstöd inte har aktiverats så ofta i praktiken. De finns en uppfattning om att krisstöddorganisationerna fungera bra.

Vid behov av individuellt stöd i en kris på arbetsplatsen kan personal i skolan vända sig till företagshälsovården för stöd.

Morgongåva Skola (Åk 1-6) har en krisgrupp bestående av rektor, arbetslagsledare, skoladministratör och utrymningsledare. Dokument för krisstöd finns.

Östervåla Skola (Åk 1-9) har dokumenterat krisstöd och framtagna rutiner. De har aldrig behövt användas. Vid en krissituation agerar främst rektor och det finns en lokal stödgrupp som inkluderar kurator, elevhälsan, arbetslagsledare och en präst.

Heby Skola (Åk 1-9) har dokument för krisstöd för både åk 1-6 och en separat plan för krisledning för åk 7-9.

Bedömning

Finns förberedda organisationer och rutiner för att ge krisstöd inom förvaltningen och på enheterna?

Ja

Vi kan konstatera att det finns dokumenterade strukturer och organisation för krisstöd på övergripande nivå och på enheterna. Vissa dokument är uppdaterade de senaste åren. Det framgår hur stödet är organiserat och när det ska aktiveras. Vidare finns det tillgängligt krisstöd för personalen genom företagshälsovården.

Uppföljning i nämnd

Revisionsfråga 5: Följer nämnden upp arbetet med att förebygga och hantera hot och våld i utbildningsmiljöer?

Lakttagelser

I Rutin för årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet (Fastställt av Central förvaltning, personalenheten 2010-10-12 och reviderad 2024-07-01) anges att arbetsgivaren ska följa upp det systematiska arbetsmiljöarbetet en gång varje år. Syftet med uppföljningen är att se om arbetsmiljöarbetet i kommunens verksamheter bedrivs som föreskrifterna kräver. Det anges att uppföljningen sker enligt en kommungemensam metod genom en webbaserad enkät som personalen svarar på. På sätt kan resultatet sammanställas på enhets-, verksamhets-, förvaltnings- och kommunnivå. Resultaten analyseras och hanteras på flera nivåer i organisationen. Respektive förvaltningschef ansvarar för att delge respektive nämnd information om sammanfattande slutsatser.

Vi har i granskningen tagit del av Arbetsmiljörapport helår Barn- och utbildningsförvaltningens verksamheter (behandlad i nämnd 2025-05-16 §52). I rapporten beskrivs årets händelser som har rapporterats i kommunens system för rapportering, Stella. Det framgår bland annat att det förekommit 23 Tillbud – hot och våld. Detta redovisas tillsammans med andra olycksfall och tillbud inom verksamheterna. Enligt statistiken är denna form av tillbud den fjärde vanligaste. Fokus i rapporten är arbetsmiljöarbetet med tillhörande processer, organisation och strukturer. Det kan vara anledningen till att hot och våld inte har en framträdande plats i denna rapport.

I utbildningsnämndens årsredovisning 2024 beskrivs att samtliga verksamheter genomfört inrymningsövningar under år 2024. Övningarna har utvärderats och en gemensam åtgärdsplan har tagits fram. I årsredovisningen anges att utvärderingarna visade att enheterna har generellt goda förutsättningar för inrymning vid eventuell händelse/störning som kräver en sådan åtgärd.

Vid sammanträdet 2025-02-24 § 19 informeras utbildningsnämnden om inrymningsövning. Detta följs upp vid sammanträdet 2025-03-21 § 27 under rubriken "beredskap och säkerhet" där det framgår att samtliga verksamheter inom nämnden genomfört inrymningsövningar under 2024. Det framgår ingen information om inrymning eller eventuell inrymningsövning i protokoll från 2024. Rubrik om beredskap och säkerhet har lagts till i början av 2025.

Enligt uppgift från förvaltningen redovisas kränkande behandling i nämnd två gånger per år. Nämnden har vid sammanträdet 2025-02-24 §21 tagit del av rapport kränkande behandling 2024.

Bedömning

Följer nämnden upp arbetet med att förebygga och hantera hot och våld i utbildningsmiljöer?

Delvis

Vi kan konstatera att genomfört arbetsmiljöarbete samt händelser i form av hot och våld rapporteras till nämnden i den årliga redovisningen av arbetsmiljöarbetet. Vidare har nämnden fått information och rapport rörande inrymningsövningarna. Vi anser att uppföljningen av framför allt det förebyggande arbete vad gäller hot och våld saknas.

Inom skolorna och förvaltningen genomförs även förebyggande arbete med fokus på hot och våld som inte redovisas till nämnden.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Heby kommun genomfört en granskning. Granskningens syfte har varit att bedöma om utbildningsnämnden både preventivt och operativt säkerställer ett ändamålsenligt trygghets- och säkerhetsarbete i grundskolan och om den interna kontrollen inom området är tillräcklig.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att utbildningsnämnden inte helt har säkerställt ett både preventivt och operativt ändamålsenligt trygghetsskapande säkerhetsarbete i grundskolan. Vidare bedömer vi att den interna kontrollen inom området inte helt har varit tillräcklig.

Rekommendationer

Utifrån granskningens iakttagelser lämnas följande rekommendationer till utbildningsnämnden:

- Det är positivt att det finns övergripande styrdokument och mallar för arbetsmiljöarbetet i form av bland annat riskbedömningar och olika planer. Det är relevant att nämnden säkerställer att dessa styrdokument och mallar används fullt ut i verksamheten samt förankras hos personalen och till viss del även hos eleverna.
- Uppföljningen inom arbetsmiljöarbetet kan i större utsträckning lyfta fram verksamheternas förebyggande arbete vad gäller hot och våld.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Genomförs riskbedömningar med fokus på hot och våld i förebyggande syfte?	Delvis Bedömningen baseras på att en del grundskoleenheter har dokumenterat riskbedömningar enligt fastställda riktlinjer/rutiner, men inte samtliga som ingått i urvalet för granskningen. Vi ser positivt på att det finns en given struktur med styrande dokument för hur riskbedömningar avseende hot och våld i förebyggande syfte ska genomföras inom förvaltningen. Vi konstaterar att strukturen inte efterlevs fullt ut i organisationen.	
2. Finns en handlingsplan och rutiner som omfattar hot och våld som är känd av personal och elever?	Delvis Flera skolor har handlingsplaner och rutiner som omfattar hot och våld. I granskningen framgår vidare att skolor eller del av skolor inte har en samlad handlingsplan och rutin. Vi kan vidare konstatera att planer och rutiner inte fullt ut är kända och förankrade hos personal och elever.	
3. Genomförs utbildningar och övningar i hur verksamheten ska agera i en skarp hot- eller våldssituation?	Ja Det genomförs utbildningar och övningar på skolorna.	
4. Finns förberedda organisationer och rutiner för att ge krisstöd inom förvaltningen och på enheterna?	Ja Det finns dokumenterade strukturer och organisation för krisstöd på övergripande nivå och på enheterna. Det framgår hur stödet är organiserat och när det ska aktiveras. Vidare finns det tillgängligt krisstöd för personalen genom företagshälsovården.	
5. Följer nämnden upp arbetet med att förebygga och hantera hot och våld i utbildningsmiljöer?	Delvis Genomfört arbetsmiljöarbete samt händelser i form av hot och våld rapporteras till nämnden i den årliga redovisningen av arbetsmiljöarbetet. Vidare har nämnden fått information och rapport rörande inrymningsövningarna. Vi anser att uppföljningen av ytterligare förebyggande arbete vad gäller hot och våld saknas.	

Bilagor

Följande frågor avseende hot och våld omfattas i checklistan för skydds rond:

- Känner ni till risker för hot och våld som finns i verksamheten?
- Finns det rutiner som säkerställer att alla medarbetare känner till riskerna (gäller även vikarier, allmän visstidsanställda och inhyrd personal)?
- Finns beredskap och säkerhetsrutiner för att förebygga hot och våld?
- Har alla medarbetare tillräcklig utbildning för att kunna arbeta säkert och tryggt?
- Upplever den enskilda medarbetaren att han/hon har tillräcklig kompetens för att kunna arbeta säkert och tryggt?
- Finns rutiner för säker öppning och stängning av arbetsplatsen?
- Finns rutiner för säker in- och utpassering i huset?
- Känner alla medarbetare till dessa rutiner?
- Efterlevs rutinerna av medarbetarna?
- Finns det för verksamheten anpassat larm?
- Finns fastställda rutiner för hur larmsituationer ska hanteras?
- Kan alla medarbetare hantera larm och känner de till larmrutinerna?
- Förekommer övning av hur de anställda ska handla när ett larm utlöses?
- Underhålls och kontrolleras larmet kontinuerligt?
- Dokumenteras och utreds händelser beträffande hot och våld såsom arbetsskador och tillbud?
- Anmäls allvarliga olycksfall och tillbud till Arbetsmiljöverket och andra myndigheter?

2025-06-17

Carin Hultgren

Certifierad kommunal revisor
Uppdragsledare

Viktor Prytz

Certifierad kommunal revisor
Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Heby kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från 2025-01-23. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.